

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економіки підприємства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-
педагогічної, методичної та ви-
ховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк
« 11_» _____ 04_____ 2017 р.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

06 – 01 - 21

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**“Обґрунтування та експертиза бізнес – проєктів”
для студентів за спеціальністю
076 «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність»**

Рівне - 2017

Робоча програма «Обґрунтування та експертиза бізнес – проектів» для студентів за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність». – Рівне: НУВГП, 2017. – 12 с.

Розробник: Гус В.М., к.т.н., доцент кафедри економіки підприємства

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економіки підприємства

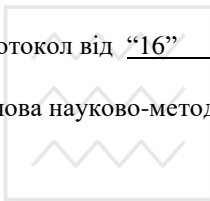
Протокол від “1” 03 2017 року № 6

Завідувач кафедри _____ (Н.Б.Кушнір)

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність»

Протокол від “16” 03 2017 року №7

Голова науково-методичної комісії _____ (Н.Б.Кушнір)

Національний університет
загального господарства
та природокористування

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 «Управління і адміністрування»	Нормативна	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність»	Рік підготовки:	
		6-й	7-й
		Семестр	
		11-й	13-й
Тижневих годин для денної форми навчання – лекційних – 2 год., практичних – 2 год.	Рівень вищої освіти: магістр	Лекції	
		16 год.	2 год.
		Практичні	
		16 год.	6 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
58 год.	82 год.		
Вид контролю: залік			

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 34/66%; для заочної форми навчання – 9/91%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Обґрунтування та експерти-за бізнес-проектів» є формування системи знань із теорії та практики розробки бізнес-проектів, а також оцінювання фінансової життєздатності проектів.

Практична реалізація будь-якого комерційного проекту значно ускладнюється чи навіть стає неможливою без попередньо розробленого бізнес-плану. Бізнес-план є не лише дійовим важелем управління підприємницькою діяльністю, а й засобом необхідного зовнішнього фінансування для започаткування нового або розширення діючого бізнесу. Теоретичні, методологічні, й практичні питання бізнес-планування розглядаються під час

вивчення дисципліни «Обґрунтування та експертиза бізнес-проектів».

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Обґрунтування та експертиза бізнес – проектів» є :

- з'ясування сутності, цілей, загальноприйнятих логіки й методології розробки бізнес-плану;
- вивчення структури та змісту бізнес-плану;
- опрацювання найчастіше застосовуваних у практиці господарювання методів складання окремих розділів бізнес-проекту.

У результаті вивчення курсу «Обґрунтування та експертиза бізнес-проектів» студенти повинні

знати:

- цілі, завдання та можливості використання бізнес-плану;
- структуру та зміст бізнес-проекту;
- логіку, методи та підходи до розробки бізнес-проекту;

вміти:

- розкривати зміст бізнес-плану;
- володіти практичними навичками та прийомами розробки бізнес-проектів;
- проводити презентацію та експертизу бізнес-проектів.

Навчальна програма розрахована на студентів, які навчаються за рівнем вищої освіти: магістр.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль № 1. Методичні засади та зміст бізнес-плану підприємства

Тема 1. Бізнес-план у ринковій системі господарювання

Сутнісна характеристика бізнес-плану. Поняття бізнес-плану. Зовнішня та внутрішня функція бізнес-плану. Типологія бізнес-планів.

Цілі, розробки бізнес-плану. Бізнес-план як інструмент залучення зовнішнього капіталу для реалізації підприємницького проекту. Бізнес план як моделювання системи управління майбутнім бізнесом.

Формування інформаційного поля бізнес-плану. Основні складові інформаційного поля: маркетингова, виробнича, фінансова, загальноекономічна і галузева інформація. Джерела інформації для розробки бізнес-плану.

Загальна методологія розробки бізнес-плану. Змістова характеристика стадій розробки концепції майбутнього бізнесу.

Тема 2. Структура, логіка розробки та оформлення бізнес-плану

Структура бізнес-плану. Чинники, що визначають зміст бізнес-плану та його обсяги. Загальні вимоги до змісту бізнес-плану.

Логіка розробки бізнес-плану. Вибір продукції (послуг) для ринку. Дослідження ринкового середовища майбутнього бізнесу. Вибір місцезнаходження фірми. Прогнозування обсягів реалізації. Визначення виробничих параметрів, опрацювання цінової та збутової політики. Обґрунтування вибору організаційних параметрів фірми. Опис потенційних ризиків бізнесу та програми їх мінімізації. Оцінка фінансових параметрів бізнесу.

Вимоги до стилю написання та оформлення бізнес-плану. Порядок складання резюме, оформлення титульного аркушу, додатків, розділів бізнес-плану.

Тема 3. Підготовча стадія розробки бізнес-плану

Логіка процесу стратегічного планування на підготовчій стадії. Основні етапи стратегічного планування: оцінка загального стану, визначення місії, формулювання цілей діяльності підприємства, аналіз стратегічних альтернатив і вибір стратегії.

Оцінка загального стану. Оцінка сприятливих зовнішніх можливостей та загроз бізнесу. Аналіз загальноекономічних чинників зовнішнього середовища. Основні складові галузевого аналізу. Складання матриці конкурентного профілю. Проведення SWOT-аналізу.

Значення місії фірми. Елементи, які має містити формулювання місії фірми.

Формулювання цілей діяльності фірми. Показники, що використовуються для формулювання цілей у процесі бізнес-планування.

Аналіз стратегічних альтернатив і вибір стратегії. Типові стратегії за М.Портером. Основні принципи вибору стратегії.

Тема 4. Продукт (послуги) та ринок

Галузь, фірма та її продукція. Цілі розробки розділу. Структура розділу. Порядок написання розділу. Аналіз поточного стану справ у галузі та тенденцій її розвитку. Опис продукту фірми. Ліцензування окремих видів господарської діяльності. Захист продукту патентами. Перспективи розвитку бізнесу.

Дослідження ринку. Цілі розробки розділу. Структура розділу. Порядок написання розділу. Оцінка параметрів ринку продукції. Ідентифікація потенційних споживачів. Визначення цільового ринку бізнесу. Оцінка конкурентної позиції фірми на ринку. Обґрунтування вибору місця розташування фірми.

Тема 5. Маркетинг-план

Цілі та логіка розробки маркетинг-плану. Цілі розробки розділу. Структура розділу. Порядок написання розділу.

Стратегія маркетингу. Формулювання загальної маркетингової стратегії фірми. Вибір каналів збуту продукту фірми, формування цінової

політики, організація рекламної кампанії. Формування політики підтримки продукту. Бюджет маркетингу. Прогнозування обсягів реалізації.

Тема 6. Виробничий план

Головне завдання та складові блоки виробничого плану. Цілі розробки розділу. Структура розділу. Порядок написання розділу.

Зміст виробничого плану. Основні виробничі операції. Визначення потреби в машинах і устаткуванні, матеріально-технічних ресурсах. Розрахунок потреби у виробничих і невиробничих приміщеннях. Оцінка чинників впливу на виробничі параметри бізнесу.

Тема 7. Організаційний план

Цілі та структура організаційного плану. Цілі розробки розділу. Структура розділу. Порядок написання розділу.

Змістова характеристика організаційного плану. Обґрунтування вибору організаційної форми бізнесу. Визначення потреб в персоналі. Опрацювання організаційної схеми управління фірмою. Формування кадрової політики фірми.

Змістовний модуль № 2. Обґрунтування, експертиза та презентація бізнес-плану

Тема 8. Оцінка ризиків

Цілі розроблення розділу «Організаційний план». Цілі розробки розділу. Структура розділу. Порядок написання розділу.

Зміст розділу. Типи можливих ризиків. Заходи щодо нейтралізації ризиків.

Тема 9. Фінансовий план

Значення, зміст і технологія розробки фінансового плану. Цілі розробки розділу. Структура розділу. Порядок написання розділу.

План доходів і витрат (прибутків і збитків). Послідовність складання плану. Проформа плану доходів і витрат. Аналіз беззбитковості.

План грошових надходжень і виплат (план руху готівки). Послідовність складання плану. Проформа плану грошових надходжень і виплат.

Плановий баланс. Послідовність складання плану. Проформа планового балансу.

Фінансові коефіцієнти. Основні фінансові коефіцієнти, що відбивають інтереси довгострокових, короткострокових кредиторів, інвесторів та власників фірми.

Тема 10. Технологія розробки різних видів бізнес-плану

Бізнес-план реорганізації підприємства. Форми реорганізації підприємства. Особливості складання бізнес-плану у випадку реструктуризації підприємств. Розробка бізнес-плану для підприємств, що приватизуються.

Бізнес-план фінансового оздоровлення підприємства. Система заходів та основні етапи фінансового оздоровлення підприємства. Особливості складання бізнес-плану санації підприємства. Обґрунтування концепції санації. Написання проектного розділу санації підприємства.

Бізнес-план інноваційного проекту. Характеристика фірм, що здійснюють діяльність із фінансування та реорганізації інноваційних проектів. Особливості окремих розділів бізнес-плану інноваційного проекту. Вимоги венчурних компаній до бізнес-планів інноваційних проектів.

Бізнес-план диверсифікації діяльності підприємства (ЗЕД). Характеристика та мета диверсифікації підприємства. Завдання та особливості написання окремих розділів бізнес-плану диверсифікації підприємства.

Тема 11. Презентація бізнес-плану

Цілі й завдання презентації бізнес-плану. Сутність презентації. Чинники, що приваблюють потенційних кредиторів та інвесторів до фінансування підприємницького проекту.

Організація проведення презентації бізнес-плану. Форми презентації бізнес-проекту. Тривалість презентації. Способи підвищення ефективності презентації бізнес-плану.

Тема 12. Експертиза бізнес-плану

Методологічні основи експертизи бізнес-плану. Цілі й види експертизи бізнес-планів. Сучасні методики проведення експертизи бізнес-планів. Принципи діагностики доцільності бізнесових проектів.

Критерії оцінки рівня якості бізнес-проектів. Система експертних критеріїв оцінки рівня якості розділів.

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
		Денна форма					Заочна форма				
		Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
л	п		Ін. р	ср	л	п		РГР	ср		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Змістовний модуль 1. Методичні засади та зміст бізнес-плану підприємства											
1.	Бізнес-план у ринковій системі господарювання	2	1	-	-	1	5	-	-	-	5
2.	Структура, логіка розробки та оформлення бізнес-плану	3	1	-	-	2	7	-	-	-	7
3.	Підготовча стадія розробки бізнес-плану	6	1	2	-	3	9	1	1	-	7
4.	Продукт (послуги) та ринок	10	2	2	-	6	8	-	1	-	7

5.	Маркетинг-план	9	1	2	-	6	8	-	1	-	7
6.	Виробничий план	10	2	2	-	6	8	-	1	-	7
7.	Організаційний план	7	1	-	-	6	7	-	-	-	7
Змістовний модуль 2. Обґрунтування, експертиза та презентація бізнес-плану											
8.	Оцінка ризиків	9	1	2	-	6	8	-	1	-	7
9.	Фінансовий план	11	2	2	-	7	9	1	1	-	7
10.	Технологія розробки різних видів бізнес - плану	10	2	2	-	6	7	-	-	-	7
11.	Презентація бізнес-плану	8	1	1	-	6	7	-	-	-	7
12.	Експертиза бізнес-плану	5	1	1	-	3	7	-	-	-	7
Усього годин		90	16	16	-	58	90	2	6	-	82

5. Теми практичних занять

№ з/п	Теми практичних занять	Денна форма	Заочна форма
1.	Тема 1. Вибір бізнес-ідеї. Оцінка перспективності бізнес -ідеї за критеріями. Методика проведення аналізу поточного стану та перспектив розвитку галузі, до якої належить бізнес.	2	-
2.	Тема 2. Визначення найбільш ефективного варіанту ведення бізнесу.	2	1
3.	Тема 3. Аналіз залежності витрат від обсягу виробництва. Розрахунок зведених витрат за проектними варіантами.	2	-
4.	Тема 4. Аналіз безбитковості бізнес-проектів.	2	1
5.	Тема 5. Формування цінової політики за продуктами бізнесу за проектними варіантами.	2	1
6.	Тема 6. Оцінка ризиків інвестиційних проектів. Формування заходів щодо мінімізації ризиків.	2	1
7.	Тема 7. Складання фінансового плану. Розрахунок фінансових коефіцієнтів за проектними варіантами.	2	-
8.	Тема 8. Визначення чистої теперішньої вартості та терміну окупності бізнес-проектів.	2	1
9.	Тема 9. Оцінка рівня якості бізнес – проектів	2	1
Усього годин		18	6

6. Самостійна робота

Самостійна робота студентів полягає у вивченні окремих питань з дис-

ципліни, які не розглядаються під час аудиторних занять. Підсумком самостійної роботи над вивченням дисципліни „Обґрунтування та експертиза бізнес-проектів” є складання письмового звіту за наведеними питаннями.

Перелік питань до самостійного вивчення

№ з/п	Перелік питань до самостійного вивчення	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1.	Основні підходи до аналізу припущень щодо можливих обсягів продажу товарів	3	4
2.	Оцінка впливу зовнішніх факторів на виробничі параметри бізнесу	3	4
3.	Складові концепції управління ризиками в бізнесі	3	4
4.	Принципи побудови матриці управлінських здібностей	3	4
5.	Принципи розрахунку фінансових потреб фірми	3	4
6.	Специфіка проведення презентації бізнес-проектів	3	4
7.	Зміст специфічних розділів санаційного бізнес-плану	3	4
8.	Особливості бізнес-плану для спільних підприємств	3	4
9.	Вимоги венчурних компаній до складання бізнес-планів інноваційних проектів	3	4
10.	Характерні вимоги міжнародних фінансових організацій до складання бізнес-планів	2	4
11.	Розробіть і викладіть у письмовій формі свій варіант сценарію презентації бізнес-плану	2	3
12.	Комп'ютеризація процесу бізнес-планування	2	3
13.	Захист продукції фірми патентами, свідоцтвами, товарним знаками, збереження комерційних таємниць	2	3
14.	Особливості складання бізнес-плану санації підприємства	2	3
15.	Особливості експертизи бізнес-проекту у скороченому варіанті	2	3
16.	Особливості критеріальної оцінки окремих розділів бізнес-плану	2	3
17.	Обґрунтування вибору форми організації бізнесу	2	3
18.	Вибір способу започаткування бізнесу та чинники впливу	2	3
19.	Огляд сучасних конкурентних стратегій	2	3
20.	Ліцензування та патентування окремих видів господарської діяльності	2	3
21.	Порядок і етапи проведення сертифікації продукції	3	4
22.	Індекс бенчмаркінгу – поняття, призначення і зміст	3	4
23.	Розробка бізнес-плану для підприємств, що приватизуються	3	4
Усього годин		58	82

7. Методи навчання

Вивчення дисципліни досягається інформаційним, ілюстративним та проблемним методами навчання.

Лекції супроводжуються демонстрацією схем, таблиць з мультимедій-

ним супроводом. На практичних заняттях розглядаються та розв'язуються задачі, наближені до реальних ситуацій. Навчання супроводжується опрацюванням нормативної, навчальної літератури, а також періодичних видань.

8. Методи контролю

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються такі методи оцінювання знань:

- поточне оцінювання в формі тестування та опитування після вивчення кожної теми з врахуванням самостійної роботи;
- оцінка за самостійну роботу над вивченням теоретичного матеріалу;
- оцінювання результатів модульних завдань.

Для діагностики знань використовується 100-бальна шкала.

Поточний контроль знань студентів проводиться за тестовими програмами.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінювання знань.

9. Розподіл балів, що отримують студенти

9.1. Розподіл балів, що отримують студенти

Поточне оцінювання рівня знань студентів											Сума	
Змістовний модуль 1							Змістовний модуль 2					100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	
6	9	9	9	9	9	9	8	8	8	8	8	
60							40					

9.2. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проєкту (роботи)	Для заліку
90-100	відмінно	Зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни „Обґрунтування та експертиза бізнес-проектів” включає:

1. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни „Обґрунтування та експертиза бізнес-проектів” для студентів напряму підготовки «Економіка і підприємництво» // Рівне: НУВГП, 2007. – 90 с.
2. Методичні вказівки для виконання індивідуального навчального завдання з дисципліни „Обґрунтування та експертиза бізнес-проектів” студентами спеціальності 7.03050401, 8.03050401 «Економіка підприємства» денної та заочної форм навчання// Рівне: НУВГП, 2013. – 35 с.
3. Методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни „Обґрунтування та експертиза бізнес-проектів” студентами спеціальності 7.03050401, 8.03050401 «Економіка підприємства» денної та заочної форм навчання// Рівне: НУВГП, 2013 – 20 с.
4. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни „Обґрунтування та експертиза бізнес-проектів” студентами спеціальності 7.03050401, 8.03050401 «Економіка підприємства» денної та заочної форм навчання// Рівне: НУВГП, 2013 – 22 с.
5. Пакети тестових завдань по кожній темі і в цілому по курсу дисципліни

11. Рекомендована література

11.1. Основна

1. Гус В.М., Попко О.В. Обґрунтування та експертиза бізнес-проектів:Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення. Кредитно-модульна система організації навчального процесу. Для студентів напряму підготовки "Економіка і підприємництво".- Рівне: НУВГП, 2007. - 89с.
2. Македон В.В. Бізнес-планування: Навч. посіб. - Київ: ЦУЛ,2009. - 236с.
3. Бізнес - план: технологія розробки та обґрунтуванн: Навч. посібник/ С.Ф.Покропивний, С.М.Соболь, Г.О.Швиденко, Л.М.Шапринська. - Київ: КНЕУ, 2001. - 160 с.

11.2. Допоміжна

1. Агафонова Л. Підготовка бізнес-плану: Практикум. — К.: Знання, 2001. —158 с.
2. Бринк И.Ю., Савельева Н.А. Бизнес-план предприятия: Теория и практика. — Ростов-на-Дону: Феникс, 2002. — 384 с.
3. Бухалков М.И. Планирование на предприятии: Учебник. — М.: ИНФРА-М, 2005.— 416 с.

4. Владимірова Л.П. Прогнозирование и планирование в условиях рынка: Учебное пособие. — М.: Дашков и К, 2004. — 400 с.
5. Головань С.И. Бизнес-планирование: Учебное пособие. — Ростов-на-Дону: Феникс, 2002. — 320 с.
6. Гугелев А. В. Стандартизация, метрология и сертификация : Учеб. пособие. – 2-е изд. – Москва : Дашков и Ко, 2010. – 272с.
7. Збірник бізнес-планів з коментарями і рекомендаціями/В.П. Попов, І.В. Безлепкін, С.И. Ляпунов та ін.; За ред.В.П. Попова. - 4-е вид., перероб. і доп.-Київ:ЦУЛ,2003. - 382 с.
8. Економіка та підприємництво: Навч.посіб./ С.Я.Салига, В.О.Желябін, О.В.Бойко, І.В.Дідовець.- Київ: ВД.Професіонал, 2007.- 752с.- 67.00
9. Ильин А.И., Сеница Л.М. Планирование на предприятии: В 2 ч. — Ч. 2. Тактическое планирование / Под. общей ред. АИ. Ильина. — Мн.: Новое знание, 2000.— 416 с.
10. Левицька С.О. Звітність підприємств : Навч. посіб. – Рівне : НУВГП, 2009. – 213с.
11. Лифшиц И. М. Стандартизация, метрология и подтверждение соответствия : Учебник. – 9-е изд., перераб. и доп. – Москва : Юрайт, 2010. – 315с.

12. Інформаційні ресурси

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL : hsb.baylor.edu/html/gardner/RESORS.HTM
2. Українська асоціація інвестиційного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL : <http://www.uaib.com.ua/>
3. Український центр економічних і політичних досліджень ім. Олександра Разумкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL : <http://www.uceps.com.ua>
4. Український центр післяприватизаційної підтримки підприємств – [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL :<http://www.ucpps.kiev.ua>
5. Українсько-європейський консультативний центр (UEPLAC); Ukrainian Economic Trends [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL : <http://www.ueplac.kiev.ua/>
6. Центр антикризових досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL : <http://www.anticrisis.come.to>
7. Центр інновацій та розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL : <http://www.ngoukraine.kiev.ua/ids>
8. Центр стратегічних розробок [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL : <http://www.ln.com.ua>